VIBORG KOMMUNE

Strategi-og handleplan på demensområdet. 2017-2019

Indhold

Indledning 2

Den nationale Demenshandleplan 2017 -2025. 3

De tre nationale mål 3

5 nationale fokusområder 4

Viborg kommunes Strategi – og handleplan på Demensområdet – 2017-2019 4

Viborg Kommunes mål med udgangspunkt i de tre nationale mål 6

De 5 fokusområder 7

1. Tidlig opsporing og bedre kvalitet i udredning og behandling 7

2. Bedre kvalitet i pleje, omsorg og rehabilitering 7

3. Støtte til mennesker med demens og pårørende 8
4. Demensvenlige boliger og samfund 10
5. Øget videns- og kompetenceniveau 12

Indledning

Demens er stærkt knyttet til alder. Ifølge Danmarks Statistik forventes ældrebefolkningen at vokse fra ca. 1.435.346 personer i 2017 til ca. 1.766.528 personer i 2030 svarende til en stigning på ca. 23 procent. I 2014 var godt 35.000 danskere fra 65-års alderen og opefter registreret med en demensdiagnose i Landspatientregisteret. Antallet af 'yngre' (under 65 år) med en demensdiagnose er ca. 3.000. Studier fra andre europæiske lande tyder på, at op imod 60 procent af demenstilfældene ikke er diagnosticerede. Herunder ses den nationale prognose for antal personer med demens i Danmark 2017-2040.

pladser

2017	2020	2025	2030	2035	2040
87.319	93.506	106.877	122.738	138.097	149.882

Estimaterne for forekomsten af demens hos ældre i Danmark er baseret på oplysninger fra to datakilder: (Befolkningsfremskrivninger fra Danmarks Statistik trukket i 1. kvartal 2017 og Alders- og kønsspecifikke prævalensrater for de vesteuropæiske lande udarbejdet i 2015 af Alzheimer's Disease International (World Alzheimer Report 2015).

Viborg Kommune vurderes til i 2017 at have 1.478 demensramte borgere. Et tal som allerede i 2020 skønnes at være steget til 1.597 borgere (+ 8 %). I et længere blik vurderes tallet til i 2025 at være steget til 1.834 borgere – en stigning på 24 % på 8 år (Nationalt videnscenter for demens).

Den nationale Demenshandleplan 2017 -2025.

Nationalt er der i 2016 udarbejdet et overordnet værdigrundlag. Opstarten til den nationale handleplan blev sat i gang i 2015, hvor der blevet etableret en Demensalliance som et partnerskab mellem af FOA, Pensam, Ergoterapeutforeningen, Dansk Sygeplejeråd, Ældresagen og Next step by Bindslev, for en samlet national Demenshandleplan i Danmark. Syv kommuner var inviteret med i opstarten. Sidenhen har Viborg Kommune deltaget sammen med seks andre kommuner i udarbejdelsen af initiativer, som kan understøtte demensindsatsen.

I 2016 var Viborg Kommune inviteret ind i en referencegruppe under Sundhedsstyrelsen, sammen med en bred vifte af faglige repræsentanter, i udarbejdelsen af et udkast til et fagligt oplæg til den nationale handlingsplan for demens 2017-2025.

Målet er at mennesker med demens og deres pårørende skal kunne leve et trygt og værdigt liv. En grundlæggende forudsætning for at kunne leve et godt liv med en demenssygdom er, at mennesket med en demenssygdom mødes med forståelse og ses som et helt menneske med egne ønsker og behov – også selvom det ikke altid er muligt at udtrykke disse. I Viborg Kommune skal mennesker med en demenssygdom og deres pårørende mødes med en indsats af høj faglig kvalitet, som bygger på værdighed, medmenneskelighed og respekt for det enkelte menneskes ønsker, behov og ressourcer og ikke mindst for mennesket bag sygdommen og det levede liv. Der skal være en individuel og helhedsorienteret tilgang i behandling, pleje og omsorg. Livet skal stadig leves og nydes, og indsatserne skal bidrage til et trygt og godt hverdagsliv, med mulighed for meningsfulde aktiviteter og gode oplevelser.

Den Nationale Demenshandlingsplan 2017-2025 opstiller tre mål for demensindsatsen frem mod 2025, som understøttes af en lang række konkrete initiativer fordelt på fem fokusområder.

De tre nationale mål

- Danmark skal have 98 demensvenlige kommuner.
- Flere mennesker med demens skal udredes, og 80 procent skal have en specifik diagnose.
- En forbedret pleje- og behandlingsindsats skal nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin blandt mennesker med demens med 50 procent frem mod år 2025.

5 nationale fokusområder

- Tidlig opsporing og bedre kvalitet i udredning og behandling.
- Bedre kvalitet i pleje, omsorg og rehabilitering.
- Støtte til mennesker med demens og pårørende.
- Demensvenlige boliger og samfund.
- Øget videns- og kompetenceniveau.

Viborg kommunes Strategi – og handleplan på Demensområdet – 2017-2019.

Kerneopgaven i Sundhed og Omsorg er at samarbejde med borgeren om et selvstændigt, meningsfuldt og aktivt liv – hele livet.

Viborg kommune har siden 2010 arbejdet målrettet på at skabe de rammer, der skal til at understøtte borgere og de pårørende til et værdigt, meningsfuldt og aktivt liv – trods en demenssygdom. I 2010 udarbejdede Sundhed og Omsorg den første strategi og handleplan indenfor demensområdet, på baggrund af den nationale handleplan fra 2010, der havde følgende indsatsområder:

1: Organisering og samarbejde.

2: Diagnosticering.

3: Den socialfaglige indsats.

4: Jura og demens.

5: Pårørendesamarbejde.

6: Uddannelse.

7: Forskning og oplysning.

Viborg kommune besluttede at arbejde med følgende centrale indsatser:

- Fokus var etablering af videnscenter på Liselund.
- Styrkede muligheder for samarbejdet med frivillige.
- Kompetenceudvikling og kompetenceudviklingsprofil.
- Samling af den faglige viden og kapacitet på demensområdet.

Flere at de initiativer, der blev udarbejdet i 2010 er implementeret og understøtter borgeren og de pårørende i forhold til et værdigt, meningsfuldt og aktivt liv.

- Opkvalificering af nøglepersoner og fagkoordinatorer.
- Bedre støtte til pårørende.
- Dag og aflastningstilbud.
- Etablering af netværk til faglig sparring og vidensdeling.
- Tværfagligt samarbejde.
- Pårørendetilbud.

Viborg kommune ønsker fortsat at arbejde målrettet med at skabe de rammer, der skal til for at understøtte borgere og pårørende indenfor demensområdet. Derfor blev udviklingen af en ny strategi- og handleplan for demensområdet i Viborg kommune, sat i gang i forbindelse med Demens Alliancens konference i København, hvor Ældre- og Sundhedsudvalgsformanden sammen med Sundhed og Omsorg præsenterede nogle af de væsentlige indsatsområder og fokusområder som Viborg Kommune har arbejdet på de seneste år på demensområdet. Derudover har der været nedsat arbejdsgrupper, som har bidraget med viden og erfaring til kvalificering af indsatserne.

Den 10. februar 2017 inviterede Ældre- og Sundhedsudvalget til en temadag, hvor pårørende, Ældresagen, ældre og handicaprådene, Alzheimerforeningen samt medarbejdere og ledere fra Viborg Kommune deltog. Målet var at indsamle viden fra deltagerne som kunne bidrage ind i Viborg kommunes handleplan på demensområdet. Opsamlingen på denne dag samt de seneste års erfaringer, inspiration fra andre kommuner, udland og den nationale strategi udmønter sig i strategi- og handleplanen for Viborg Kommune 2017 – 2019.

Demensstrategien for 2017 -2019 tager udgangspunkt i Viborg Kommunes Senior- og Værdighedspolitik og visionen om det gode og værdige seniorliv.

- Samarbejde om et meningsfuldt seniorliv.
- Aktivt medborgerskab og sund livsførelse.
- Trivsel og tryghed, hvis behovet for hjælp opstår.

Strategien er opdelt ud fra de tre nationale mål og fem fokusområder og beskriver de centrale indsatsområder som Sundhed og Omsorg i Viborg kommune arbejder med og vil arbejde med de kommende år.

Viborg Kommunes mål med udgangspunkt i de tre nationale mål

- Danmark skal have 98 demensvenlige kommuner. Viborg kommune vil være en demensvenlig kommune ved at udbrede kendskabet til demens og bryde det tabu, der er omkring sygdommen. De familier, der er ramt, bør ikke isolere sig og risikere at opleve ensomhed. Viborg Kommune vil sikre, at der er viden om demens hos personale og lokalt i samfundet og derfor er der taget initiativ til at lave events, hvor vi får mulighed for at etablere demensvenner og indgå i partnerskaber som kan medvirke til større forståelse og accept. Kommunen arbejder i 2017 med målet om at få 5000 demensvenner og arbejde med at skabe større forståelse blandt mennesker, som ikke er ramt af sygdommen, fortsætter de kommende år.
- Flere mennesker med demens skal udredes, og 80 procent skal have en specifik diagnose. I Viborg Kommune har vi seks special midlertidige pladser, hvor en af opgaverne er, at understøtte og observere borgere i et tæt samarbejde med hospital og praktiserende læger.
- Pleje- og behandlingsindsats skal nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin blandt mennesker med demens med 50 procent. I Viborg Kommune etableres der tværfaglige forløbsgrupper, som skal være med til at understøtte og kvalificere indsatsen hos mennesker med en demenssygdom. Der er udarbejdet et screeningsredskab, som kan hjælpe personalet i forhold til deres pædagogiske indsats, hvor indretning af miljøet er en del af indsatsen.

De 5 fokusområder:

1. Tidlig opsporing og bedre kvalitet i udredning og behandling

Mange borgere har i starten svært ved at tale om de forandringer, der sker hos dem selv eller deres pårørende. Dette tabu er en barriere for den tidlige indsats, fordi det kan afholde folk fra at få undersøgt en mistanke om begyndende demens. Derfor er der behov for større åbenhed i samfundet for at fremme viden om demens og om kommunens tilbud.

Viborg Kommune har udarbejdet et værktøj og materiale, som kan understøtte den tidlige opsporing af ændringer, hos borgere med en demenssygdom. Herunder følgende indsatser:

- Forløbsgrupper i den tidlige fase, i Hjemmepleje og Hverdagsrehabilitering og på pleje- og omsorgscentrene.
- Der vil være en eller flere gennemgående fagpersoner, som følger borgeren fra den første kontakt til kommunen og hele vejen igennem sygdomsforløbet.
- Ansatte er uddannede til at reagere på tidlige tegn på demens.
- Viborg Kommune har seks special midlertidige pladser, hvor der blandt andet samarbejdes med praksislæger og regionen om observation og afdækning af symptomer i forhold til udredning af en demenssygdom.

2. Bedre kvalitet i pleje, omsorg og rehabilitering

Viborg Kommune vil sikre, at borgeren får en sammenhængende indsats, der bæger præg af en professionel og faglig tilgang til borgeren. Dette sker gennem tæt samarbejde med både borger, pårørende og med samarbejdspartnere i Viborg Kommune, praksislæger og regionen. I samarbejdet er der fokus på den helhedsorienterede tværfaglige indsats. Undervisning, rådgivning og vejledning indgår som en del af dette arbejde. Blandt andet har Viborg Kommune udarbejdet materiale og metoder, som skal forbedre kvaliteten i pleje, omsorg og rehabilitering. Det er eksempelvis et screeningsredskab, som kan hjælpe personalet i forhold til deres pædagogisk indsats samt et fokus på indretning af de rette boligmiljøer.

Fysisk aktivitet har vist at have en positiv effekt på borgere med en demenssygdom. Mennesker med demens, som laver fysisk træning, vedligeholder i højere grad end andre deres evne til at gennemføre almindelige dagligdagsaktiviteter. Samtidig reduceres risikoen for faldulykker. Målrettet træning kan også styrke visse dele af den kognitive funktionsevne hos mennesker med demens.

Kommunerne er via bloktilskuddet tildelt midler, som skal understøtte kommunernes indsats og sikre en ensartet, høj kvalitet i trænings- og aktivitetsindsatserne. Midlerne skal anvendes til implementering og forankring af de udviklede træningspakker i kommunerne, herunder til løn til træningspersonale træningsredskaber, velfærdsteknologi, leje af træningslokaler mv. Det er ambitionen, at alle kommuner vil gøre brug af træningspakkerne.

Demenskonsulenterne medvirker, sammen med personalet, ved udvikling af nye/andre tilbud til borgere med en demenssygdom og deres pårørende.

Viborg kommune har fire sundhedssatellitter og et sundhedscenter:

- Vil der være mulighed for at etabler træningsforløb til mennesker med hukommelsesproblemer.
- Der udover skal der tages initiativ til at få vejledt de trænere, som er i motionscentrene, så mennesker med hukommelsesproblemer stadigvæk kan have et aktiv liv.
- Vi skal udvikle foreningslivet og de frivillige, så mennesker med hukommelsesproblemer kan blive i foreningslivet længst muligt.

3. Støtte til mennesker med demens og pårørende

Flere og mere meningsfulde dag- og aflastningstilbud samt støtte til yngre med demens. Det kan være en stor fysisk og psykisk belastning at være pårørende til en borger/menneske med demens. Dels fordi pårørende ofte påtager sig en stor indsats med at støtte og pleje, og dels fordi pårørende ofte belastes psykisk i takt med, at den demensramte ændrer personlighed og langsomt mister hukommelsen.
International

forskning og danske undersøgelser viser, at belastningen betyder, at pårørende har et dårligere psykisk og fysisk helbred end andre borgere. Viborg kommune har i dag en række tilbud til aflastning af pårørende. Da der er stor efterspørgsel på de pladser, kunne der med fordel etableres flere visiterede dagspladser.

Den nationale handleplan beskriver oprettelsen af rådgivnings- og aktivitetscentre. Formålet med rådgivnings- og aktivitetscentrene er, at mennesker med demenssygdomme og deres pårørende kan henvende sig anonymt og få kontakt med ligestillede samt blive tilbudt støtte og rådgivning. Rådgivningscentrene skal have fokus på brugerinddragelse og tilbyde støttende samtaler og rådgivning af mennesker med demens og deres pårørende. Rådgivningscentrene skal ligeledes tilbyde sociale og fysiske aktiviteter, mulighed for samvær med ligestillede via eksempelvis demenscafeer, pårørendegrupper og kurser for pårørende og mennesker med demens. Rådgivningscentrene vil primært være for hjemmeboende mennesker med demens i de tidlige stadier af sygdom men samtidig med, at rådgivningscentrene kan fungere som samlingssted for særlige grupper af demensramte.

Viborg kommune har i dag en cafe, der er drevet af frivillige fra Ældresagen og Alzheimerforeningen, som tilbyder aktiviteter, eksempelvis:

- Demenskonsulenterne vil have mulighed for at etablere pårørenderådgivning og vejledning, samt initiativer for yngre demensramte i de lokale der bliver anvendt til cafe. Det vil også være en mulighed at etablere tilbud i sundhedssatellitterne.

FAKTA OM BØRN OG UNGE TIL FORÆLDER MED DEMENS

Man anslår, at der findes omkring 3.000 - 6.000 børn og unge med en forælder, der har en demenssygdom.

Som ung er det en stor udfordring at have en forælder med demens. Det sætter gang i mange tanker og følelser, som kan være svære at snakke med andre om.

- Viborg kommune vil udbrede kendskabet til app'en Ung til demens, og Facebooksiden, Ung til demens, samt hjemmesiden, ungtildemens.dk. Her kan man få viden og møde andre unge, som fortæller om deres oplevelser med at have en forælder med en demenssygdom
- Demenskonsulenterne vil besøge skoler og daginstitution, så alle der omgås børn og unge, kan hjælpe med at snakke om det at være barn /ung til en forældre med en demenssygdom. I gruppen af børn fra 5 til 10 års alderen vil vi udlevere til institutionen, "demenspjecen til børn når du kender en som har en demenssygdom".
- Viborg kommune vil henvise til Kræftens Bekæmpelse, som gerne vil tage imod børn og unge af forældre med en demenssygdom
- Demenskonsulenterne har et samarbejde med Familieafdelingen, Laurentivej, som har grupper for børn og unge af forældre med psykiske problemer,
- •Demenskonsulenterne vil oprette grupper for børn og unge. Når der er 3-5 børn eller unge som har behov for et mødested, hvor de kan møde andre unge i samme situation for at snakke om, hvordan det er at være barn af en forældre, der har en demenssygdom.
- Der er mulighed for at børn og unge kan ringe til demenskonsulenterne og få en samtale enten pr telefon eller der kan aftales et møde med demenskonsulenterne.

4. Demensvenlige boliger og samfund

Demens er forbundet med mange fordomme, tabuer og misforståelser om det at leve med en demenssygdom. Det medfører stigmatisering af mennesker, der lider af demens, og deres pårørende, som kan resulterer i, at de ofte trækker sig væk fra sociale sammenhænge og større fællesskaber. Dette øger risikoen for isolation, ensomhed og depression.

Viborg Kommune ønsker at indgå i lokale og landsdækkende partnerskaber, som har til formål at sikre demensvenlige indkøbsmuligheder, transportmuligheder, fysiske omgivelser, lokalplaner eller lignende til gavn for borgere med demens og deres

pårørende. I forhold til opsporing, udredning og behandling af demenssygdomme, er det væsentligt at samfundet og samarbejdspartnere har viden om demens.

I processen for mere demensvenlige boliger og samfund vil Viborg Kommune arbejde for følgende:

- At indsatser og tilbud på demensområdet synliggøres ved foredrag og informationsmøder.
- Sikre at der er viden om demens i lokalt samfundet, derfor vil der blive etableret events, som muliggør indgåelse i partnerskaber samt skabe forståelse for sygdommen blandt raske borgere.
- Udbrede kendskabet til demens og bryde det tabu der er omkring sygdommen. De familier, der er ramt, bør ikke isolerer sig, og risikere at opleve ensomhed.
- Arbejde mod at oplysninger om sygdom og kommunens tilbud er tilgængelige og opdaterede. Eksempelvis på hjemmesider, på biblioteket og hos praktiserende læge.
- Udbrede viden om de mest hyppige demenssygdomme til frivillige, der gennem deres indsats er i kontakt med demente borgere.
- Deltage i Det Sociale Partnerskab, med Ejendomme og Energi og boligselskaberne.
- De kommunale repræsentanter i Det Sociale Partnerskab inviteres til at deltage i følgegruppen for demensvenlige boliger.
- Inddrage animation som et værktøj der skaber forståelse og viden omkring sygdommen.

Personer med demens har behov for nænsom arkitektur, der er overskuelig og let at orientere sig i. De fysiske rammer kan hjælpe beboerne til at klare sig mere selvstændigt i længere tid og kan medvirke til at mindske forvirring, uro og aggressiv adfærd og dermed være med til at mindske medicinforbrug og magtanvendelse. Forståelsen for indretning samt lys og lyds betydning i den syge borgers hverdag vokser i disse år. Viborg Kommune vil være en aktiv part i denne teknologiske udvikling. I processen afsøges støttemuligheder og puljer i forhold til boligers indretning og inddragelse af det omkringliggende samfund.

5. Øget videns- og kompetenceniveau

Et af de største ønsker for mennesker med demens og deres pårørende er bedre sammenhængende forløb baseret på viden om demens, der hvor de lever livet og møder medarbejderne – i hjemmet, på plejecenteret og i behandlingssystemet. Arbejdet med mennesker med demenssygdomme kan være en udfordrende opgave for de medarbejdere, der skal sikre den bedste pleje, omsorg og rehabilitering til mennesker med demens.

Viborg Kommune arbejder for at vidensniveauet blandt alle medarbejdere fastholdes og udvikles indenfor demensområder igennem undervisning og læring i praksis. Undervisningen tager udgangspunkt i en fælles teoretisk referenceramme**.**

Viborg Kommunes medarbejdere og ledere vil fortsat være repræsenteret i en række netværk på tværs af kommuner og regioner for at være opdateret på den nyeste viden.